

A „KELET” előfizetési díja:
Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre 16 frt.
Félévre 8 „
Negyedévre 4 „
Egy hóra helyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” minnennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Szerkesztői szállítás:
Főttér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESSEBBI CIKKEK DIAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak.

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr.
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Orpellik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Hasenstein et Volger (Valfischgasse 10.) Bud. Mosse Publicistische Bureau Budapestben Hasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberge A. V. hirdetések felvételi irod. Budapestben Szervitátor 5. sz.

Nyitlertti cikkek

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Olvasóinkhoz!

Országsgzerte a magyar ipar támogatásának szüksége hangzik s bár az eszközök iránt még nincs tisztában a nemzet, az iránt egyetért a közvélemény, hogy a magyar társadalom van hivatva felelmeini magához a nemzet ezen árváját.

Azonban üres szóval nem mentjük meg a hazát, a tett a nemzeti erő és akarat kifejezője. Nemzeti jövőnk nevében, melyhez mindnyáján oly erősen bízunk, a hazafiság nevében, melyet ajkunkon hordunk, tette szolítjuk fel tehát a magyar társadalmat.

Szeged katastrofája, tűz, jég és más elemi csapások megközelítőleg sem pusztítanak el annyi nemzeti erőt, mint a hány milliója évenként vész a nemzetnek, hogy külföldről fedezni szükségleteit. A míg azonban az előbbieket nem, ezt a nagy elemi csapást a nemzetet áll megakadályozni. Megakadályozhatja pedig nem védegetekkel, hanem ha megadja népének azon ismeret-et és képességet, hogy a külföldihez hasonló iparcikkeket tudjon készíteni.

E nagy cél felé törekszik az „erdélyrészi iparfejlesztő egyesület” s hogy ez férfiasan komoly szándéka, bizonyosága, hogy rövid fennállása óta a társadalom és állam által nyújtott szük segélyvel egy egészen új iparág meghonosítására, a b-hunyadi gyermekjátéktan műhelyet és egy nagy külföldi kivitellel bíró iparágunk fejlesztésére és terjesztésére a maros-ludasi kákaforó tanműhelyet állította fel s rövid időn Kolozsvártt a hazai ipar számára egy áru csarnoka nyílik meg.

Legközelebbi célja az egyesületnek a külföldről beözönlő és boltjainkat elárasztó női iparcikkek lehető kiszorítására Kolozsvártt a város és az erdélyi rézek női számára egy női munka tanműhelyt állítani fel. Erre azonban, annyi sok nagy cél mellett a rendelkezése alatt álló anyagi erő nem elégséges.

Körve kérjük tehát a magyar társadalmat, tekintse az ipar ügyét, saját legszentebb ügyének. Az erdélyrészi lelkesek, hivatalfőnökök, a megyék, városok, a melyek az erdélyrészi iparfejlesztő egyesületnek a múlt évben országsgzerte szétküldött felhívásait, kérésait, aláírási ivateit félredobták, válasza nélkül hagyták — és az óriási többség így cselekedett — szálljanak szívökbe s gondolják meg, hogy nemcsak a hazától, hanem a hazáért is kell élni.

És a magyar társadalom többi tagjai! — Oly csekély, — egy pár forint évenk n — mit az egylet tagjaitól kér, de ha jelyvel birna, mely minden lélek szíve mélyéig hat, a gondviselés által is iparra teremtett e szép kis országban csodákat tehetne a nemzet áldozatkészségével.

Nem magunknak, a hazának kérünk s nincs jövője a nemzetnek, a mely önmaga iránt áldozatra képtelen.

Az „erdélyrészi iparfejlesztő egyesület” részére szerkesztőségünk elfogadja az aláírássokat. Tagsági díj évi 2 frt. Alapítótagság 50 frt.

A marosvásárhely-jassyi vasut helyzete,

és viláfgforgalombani viszonya

a sziget-szucsavai vasuthoz.

II.

Behatóbban vizsgálva a kimutatott adatokat, mindenekelőtt azt fogjuk tapasztalni, miszerint a kérdésben lévő vasut tényleg, a mint a bevezetésünkben feladatának kijelöltük, egy részt Déloroszország, Odessa, Galacz, a Fekete tenger és a nyugot-európai, másrészt az adriai tenger kereskedelmi emporiumai között, a legrövidebb, s hazánk központján keresztülmenő összeköttetést létesíti. Azon hivatásának tehát, hogy a keletet a nyugot-tal és a déllel szorosabb kapcsolatba hozza, tökéletesen megfelel.

Ezen feladatának megfelelve, a marosvásár-

hely-jassyi vasut első sorban is, nagyfontosságú internationalis forgalmi úttere lesz hazai vasuti szövetünknek.

Ha hazánk geographiai helyzetét tüzetesebben tanulmányozzuk, ugy csak hamar azon meggyőződésre kell jutnunk, hogy a marosvásárhely-jassyi vasutnak versenytársaktól soha sem kell tartania, miután feladatában nem csak időlegesen, míg más versenyyvasut nem létesül, dominálná a közlekedési viszonyokat, hanem tekintve, hogy minden más, hason cél után törekvő vonal, kivéve a sziget-szucsavai pályát, mely ennek természetesen, de egyedüli versenytársa, s melyről későbbben szólandunk, kénytelen volna a Kárpátokat észak-nyugot felé megkerülni, így 140, illetőleg 327, vagy a Duna völgyében haladni s ennek folytán 400 kilométerrel hosszabb uttal kitűzött célja felé elérni.

Hazánk iparára nézve fontos helyi érdekel bir ezen vasut, miután kereskedelmünk a kaláni és vajda-hunyadi vasúrczeket, nyers és finomított vasat, a zsilvölgyi és ágostonfalvi szenet, Kárpátaink épület-, szerszám-, hajóépítési fát 290 kilométerrel rövidebb uton vihetnérendeltetési helyeikhez, míg ezek ellenében iparunk az oláh- és déloroszországi gabonát, nyers és kikészített bőrt, fagygyut stb. nyers terményt a legrövidebb irányban szerezhetné magának meg.

Hogy Budapest és a jédloroszsországi fontosabb kereskedelmi piacok között, különösen az utóbbi években élénk kölcsönös csereviszony állott be, bizonyítja többek között, hogy ámbár a mai legrövidebb két utirány, az odessa-jassy-lemburg-przemisl-legenye-mihályi-budapesti és az odessa-podolocziska-lemburg-przemysl-mihályi-budapesti utak 230, illetőleg 182 kilométerrel hosszabbak mint azok a tervezett vasuton keresztül lennének, mégis az érdekelt vasutakat szükségesnek tartották, az említett relatiókban közvetlen kötelekgforgalmi díjszabályzatok felállítását.

S hogy a vasutak ezen törekvésének realis alapja is van, bizonyítja, miszerint iparunk még a mai gyarló összeköttetések mellett is igénybe veszi az oláhországi és déloroszországi nyers terményeket. — Így a mint ismeretes, malomiparunk nagy mérvben örül oláh gabonát, a buda-

érelmei tisztaságának és őszinteségének, kételymentek e perczben el kelle oszlania.

R-megve, halakban süttögt:

— Gábiella, . . . határozott?

Lelkem előtt egy látomány jelent meg. Mint-ha beláttam volna a jövőbe; mintha láttam volna e férfit, magasan, a tömeg fölél emelkedve, szemében a szellem lobogásával, kezeiben az eszmék zászlajával. Mintha láttam volna e férfi arcán az önmagával való kibékülés, a férfias nyugalom, a lelki boldogság és szerelem kifejezését, a mint erős kezében tartja egy halvány, gyöngye kis nő lény kezét. Mintha szeraphok és nemtők ropkednek körül e női lényt, mosolygva süttögván neki: „Ime, ez a te műved! Lásd, Gábiella, mily helyesen cselekedtél!”

Ujra fölhangzott a remegő kérdés:

— Gábiella, . . . határozott?

Valami felmagasztaltság vett erőt lelkemen. Éreztem, hogy arcaim fölángolni kezdenek, alakom fölegyenesedik.

Szilárd hangon feleltem:

— Határoztam, uram: . . . neje leszek önnek! . . .

XIV.

Utolsó sorait írom ez emléklapoknak.

Az olvasó előtt mi sem lehet unalmasabb az egyhanguságnál, én pedig, meg kell vallanom: egyhanguan — boldog vagyok.

Igen: Völgyinek igaza van, mint mindig. Az eszmény megbuktának gyötrelmeit meggyógyította az eszmény születése.

Mert férjem valóban eszménye a férfiaknak! Nem lehet leírni azt a tiszta lelkesedést, azt a roppant munkásságot, melyet a közügyeknek szentel. A hol honfi érelyekről, áldozatokról van szó: a gróf Bándy László neve a legeleők közt szerepel. Jelenleg képviselő s a liberális párt egyike vezérfőura, s a mi oly ritkaság: még az ellenpárt is tisztelettel hajlik meg előtte. Oh, mily büszke boldogság dagasztja keblemet, mikor a hongyulák karzatán férjem beszédeit hallgatom.

Hogy törli, hogy zuzza zét a csarnok-batalmat minden izeskéjében! Nemcsak hazám, szegény szüelim boszuló angyalát látom benne ilyenkor. A napokban fényes fátylász manettel tisztelték meg. O ablakában állt, én a függöny mellett voltam elrejtőzve mellette s mikor az üdvözlő szónok fölserolni kezdő férjem érdemeit, ő kezemet szoritva ezt süttögt: „Lásd Gábiella, ez mind a te műved!”

pesti „Flora” stearin gyár orosz fagygyut dolgozott fel stb.

Kitűnő vajda-hunyadi, kaláni vasérczeink, melyek különösen Bassemmer-acélgyártásra elvitettek egész Ternitzig és itt a nagy vasuti fuvárdjvána daczára közvetlen közelben lévő stíriai vasérczekkel is képesek voltak a versenyt győzelmesen kiállani, azt hisszük akár mint nyers érczek, akár mint finomított vasgyártmányok, cészlerszű vasuti összeköttetések segélyével hamar elfogják foglalni a keleti és déloroszországi piacokat, és kiszorítandják a jelenleg ott domináló angol vasgyártmányokat, a melyek az angol közönnel együtt csak annak köszönhetik keleti egyedúráságukat, hogy vasuti csatlakozásainknak kelet felé való elhanyagolása által magukat systematikusán zártuk el természetes fogyasztási piacunktól.

Hogy ezen vasut köszönbányáink üzemé mennyire van hivatva emelni, arra azon egy példát említtük fel, miszerint az angol szén tonnájja Odessában és Galacson ma 30—32 frtba, azaz egy máza 1 frt 50 kítől 1 frt. 60 krig kerül, míg a zsilvölgyi szén, feltéve, hogy egy negyeddel kevesebb fűtő erővel bir, mint az angol szén, s felvéve annak bányaköltségét mázsánként 20 krban, szállítási költségét 840 kilométer után 67 krban, 693 kilométer után pedig 55.0 krban, s ehez még mázsánként 10 krnyi nyereséget számítva, tekintve, hogy az angol szén nagyobb fűtő erővel bir, az egész összeg 25%-át hozzáadva: Odessában 1 frt 20 krba és Galacson 1 frt 6 krba kerülne.

A fentebbiek alapján alig kell bizonyítani, hogy miután az árakat inkább túlzottan magasaknak, mint alacsonyoknak vettük fel, miszerint a zsilvölgyi szén, ezen vasut közvetítése által, a Fekete tenger összes piacait meghódíthatná és ennek rendkívül nagy hajózási szükségletét ellátva nagy kivitellel kecsegtetné kiostárunkat,

Már egyedül ez a tény is elégedően tanuskodik a marosvásárhely-jassyi vonal emineus fontossága mellett.

Ha sikerülne hazai köszönnünkkel az angol szentet a keleten kiszorítani, vagy azzal csak sikeresen versenyezni is, a miben a fentebbi árak figyelembe vételével kételkedni alig lehet, ugy

Hogyan szeret ő engem, azt nem lehet elmondani.

Csak egy példát hozok fel a sok közül, mily módon szokott az ő szeretete és előzékenysége nyilatkozni.

Egyszer a temetőben anyám sirját látogatuk meg. Én elszomorodva jegyzém meg, hogy szegény szüleim még csak a föld alatt sem lehetnek közel egymáshoz. László nem is látszott hallani ezt. Egy hó mulva kérdezte egyszer, ne menjünk ismét a temetőbe? S ime, mikor kiértünk, meglepve látom, hogy az anyám sirja mellett egy új halom és sírkö emelkedik. A sírkövön atyám neve arany betűkkel s alatta néhány szó: „Meghalt a hazáért 1849-ben.”

Igen, férjem elhozatta titkon atyám hamvait, a távol kis mezőváros temetőjéből, s nekem többé nem fáj e gondolat: hogy szüleim még a temetőben sem lehetnek egymáshoz közel.

S mit mondjak leányunkról, a két éves kis Gábielláról? Nincs hozzáfogható vidám, szép kis teremtes. Csak azért haragszom rá, hogy az apját nagyon szereti, még töleim is hozzá kívánczik. Keresztapja, dr. Völgyi Béla egészen bele van bolondulva s azt mondja: ez már a második Gábiella, kinek arczában a régi arcvonásokat fölújulni látja. Azt szokta mondani tréfásan, hogy ő nemcsak keresztapja, hanem „leki nagyapja” a mi kis leányunknak.

Mert azt tudniok kell önöknek, hogy Völgyi rég hazatért utazásából s tudományos tapasztalatai közrebocsátásával oly tekintélyre bírtnévre emelkedett, hogy nemcsak az Akademia, hanem külföldi tudós társulatok is siettek őt tagukká választani. Sőt még érdemjelet is kapott, — a mit a mi jó barátunk igen restelt. Azt mondja, szeretné már megérni azt az időt: mikor a becsületes törekvésnek nálunk is csak a közleismerés lesz egyedüli érdemjele. Leányunknak szokta odaadni a csillgó érczet, s erősíti: hogy egyedüli érdeme annak a keresztnek: hogy a kis Gábiella örömet találja benne.

Jelenem boldogságát csupán egy zavarja.

Nővérem, a szerencsétlen Blánka, alig fél-évi házasság után, odahagyta férjét s nyomtalanul eltűnt. Ki tudja hol s miként van azóta? Az isten törise jó utra őt s bocsásson meg neki a mint én megbocsátottam.

Kardos Richárd azóta törvényesen elváltastotta magát nejétől s ujra házasodott. Valami

már ez is elengedően indokolná ezen vasut kiéji tésének szükségét.

A mint a fentebbi számadatokból kivehető, az északi relatiókban ezen pálya nem kecssegtelen nagy forgalmi előnyökkel, miután két más tete-mesen, mintegy 350—400 kilométerrel rövidebb vasutall kellene versenyeznie. De ezen forgalmat ugy is hazánk földrajzi fekvésénél fogva azon keresztül egyetlen egy vasutall sem lennének képesek megszerezni, mivel az észak felé egyeüli építhető sziget-szucsavai vasut iránt némelyek által káplált ebbeli remények, a mint azt később iparkodni fogunk bebizonyítani, alig elégtettének ki annak forgalmi eredményei által.

Egy adalék

1848. történetéhez.

Verhovay Gyula a napokban meglátogatván Kossuthot és e látogatásról czikkezván az „Egyetértés”-ben, a következő szavakat adja „Kossuth Lajos szájába”:

„Ugy van!” — mondá Kossuth a Habsburg-Lothringeni ház magyarorsut ágának elhatározási és cselekvési győgyességére tett megjegyzésem folytatásául. „Midőn annak idejében az udvar ellenállása és a reakció feltökerekedése folytán mind inkább előkre voltak állítva az uralkodóház és Magyarország között a viszonyok. István főherczegre hárult a missió, hogy Jelassichot kérdőre vonja. Rendkívül meg volt zavarodva. Látszott, hogy valamire elszánni kívánja magát. Habozott, ingadozott elhatározásában. Magyarági érzelme, a mely nem volt tettetés, s a jóakarát hazája iránt, folytonos küzdelmet vívtak a felől-őrt utasításokkal, s a Habsburg ház iránti kötelekeivel. — Mielőtt a táborba utazott volna, magához hivatott, s azon kérdést intézte hozzá: —

„Mi lesz ebből s vajjon lehet-e még kibékülésre fordítani a dolgot?”

A felől-őrt működésbe hozott eszközök és célok megítélése után, a melyekkel egyenesen és feltálluul Magyarország megemmisítésére törek-szenek, bátran merem fenségednek mondhatni, ebből más nem lehet, mint szakadás a nemzet és dynastia között.”

gazdag nemes család időtöltött leányát vette el s most saját fogatában jár s méltóságos czimet visel. Teljesen a nemzetellenes hatalom szolgálataiba adta magát, hogy biztosabban emelkedessék s emelkedett is. De gyűlölt s megvetett ember a hazaik előtt s a biinceiből szabadulni kezdő saját irgalmatlan csapásokat mér naponkint ő méltósága fejére. Boldog-e? nem tudom. Annyi bizonyos, hogy arca sárga és kiaszott, redőkkel borított s szemében egyze komorabb fény csikázik.

Nevelő-atyám, férjem közbenjárása folytán hivatalában nevezetesen előmozdítva lett s így a jó öregek nem felhettek végnapjaira a nélkülözéstől. E derék pár valódi antik római jellemmel bir. Mitsem akarnak tudni egyetlen fiukról, ki oly sokáig képezte szemfényüket. Azt mondják: a ki a hazának ellensége, az nekik is ellenséguik.

En ezámom a szerencsétlent — s ez mutatja: hogy lelkem teljesen meg van gyógyulva.

Igen, a gyógyulásról jut eszembe. Még most is föl-fölmerül lelkemben a gondolat: hogy én, az én gyöngye idegenszeremmel nem élhetek soká — s most már fáj e gondolat.

De Völgyi azt mondja: csak képzelgés az egész s ha idegzetem meg is van rendtülve: el baj ellen legnátalmasabb orvosszerek: a nyugalmas élet s csöndes házi boldogság. Ha ez igaz — pedig ha Völgyi mondja: más nem is lehet — akkor bátran akár ezer évig élhetek: mert ez orvosszerek tekintetében a mi otthonunk egy egész gyógyszertárral rendelkezik.

És most megzakítom az írást.

A szomszéd szobában vár „udvari divatárusnőm”, a ki nem csak annyiban tett előmenetelt: hogy két varrálány helyett tizenkettővel dolgozik, hanem hogy a „Mademoiselle Marie” nevet „Madam Marie”-val cserélte fel s jelenleg a főváros egyik legelőkeltebb s legbohókásabb divatárusnője. Az emberek egészen meg vannak lepelve: hogy a napokban nevezetes összeget bocsátott az „árvalányház” rendelkezésére.

S most igazán ieten önökkel, kedves olvasót. Elhatározott szándékom egészen a családi boldogságnak szentelni életemet s addig nem veszem föl a tollat, míg e boldogságnak örülhetek.

Ennek folytán, remélem istenemtől: egész bátran örök istenhözadót mondhatunk egymásnak.

A „KELET” TÁRCZÁJA.

EGY FIATAL ASSZONY

EMLEKIRATAI.

Elbeszélés.

JNDALI GYULÁTÓL

XII.

(Folytatás és vége.)

Sietve bontám föl grammatyám iratcsomagát s többek közt ezeket olvastam:

„ . . . Értésültem esetedről, kedves kis leányom s jobban ismerlek, sembogy vigasztalni akarndák. Csak azt mondom Gábiellára: büszkeség, egy kissé több büszkeség — és mentve vagy.

Itt küldöm számodra a Bándy László levelét, melyben nekem nyilatkozik. Sok világot fognak vetni lelkületére e sorok, azért figyelemmel olvasd át azokat.

Ha az én atyai tanácsomat hallani óhajtanád, az embelemnek nekéd, édes kis leányom: légy Bándy László neje.

Ha valaha volt alkalma nőnek, férfi-lélekben magasztos forradalmat hozni létre ugy neked most megnyílt az alkalom.

Genialis szellem, tulgazdag kedély, rajongó idealismus; ezek a Bándy jó jellemvonásai. Láthatod; mily sokban rokon veled.

Ha elfogadod kezét, egy világot teremtesz magadnak, melyben több te is szelid nyugalmat fogsz találni. Egy nagy tehetőség fogsz megmenteni az emberiség számára. Most kezd ismét ébredezni nálatok, az oly soká elfojtott hazafi szellem. Bándynak csak föl kell lépni a tettek mezejére: hogy azonnal a mozgalmak egyik vezérévé váljék. Légy a Bándy László neje.

Meglehet: képtelenségnek tartod számodra a boldogságot, jelen kiállapotodban. Nem akarok vitázni e tekintetben, bár kérd-

hetném tőled: ha egy tizenbétéves szív sem remélhet a jövőtől: ki reméljen akkor? Csak azt mondom: ha képtelenség érezd magad teljes boldogságra: van még előtted egy gyönyörű, magasztos cél: boldogítani másit. Ez lehet legnemesebb kárpótlás önboldogságunk hiányáért — s én tapasztalásból szólok, édes kis leányom.

Elérted a legnagyobb kint, mit a nőszív érezhet: egy eszmény megemmisülését; érezd a legtisztább gyönyört, mit érezhet a női lélek: egy eszmény szülemisét.

Mert én hiszem: hogy Bándy László, melletted és általad eszményévé válik a férfiaknak.

Isten őrizzen: hogy elhatárczásodra legkevesebb nyomást is akarjak gyakorolni. Csupán egyszerű, de szívből jövő tanács, mikor azt mondom nekéd, édes szeretett kis leányom: légy a Bándy László neje!..

Az egész héten át iszonyu kétségek közt hanyódott lelkem. Nem tagadhatom: hogy számtalan indok és érzelme küzdött a mellett, hogy grammatyám szavainak teljesen igazat adjak. De eszfele ellenmondó szózat is hangzott föl szívemből.

Oly valami hirteleni, regényszerű fordulatnak tetszett nekem az egész, hogy bizalmatlanná tette lelkemet. De ugyancsak szívemből fölhangzott rögtön a czáfolat is. Hogyan? Egy nem köznapí láng közeledett felém, egész nyíltságával, őszinteségével s én eltaszitam magamtól, csupán azért: mert nem alkalmazkodott a köznapí szokásokhoz?

Eszembe jutott: hogy az emberek tán vagy- és rangvágyónak fognak tartani. De egy hang szólalt meg bennem: „Hogyan? Meg akarsz élni egy lelket, mely a tizeddel egyesülni vágy, csupán azért, hogy a tömeg gáncsait kikerüld?” S e czáfolatok mind erősebbeké lettek.

Lelkem előtt magasztos színben kezdett föl-tündezni a cél: a boldogíthatás. Ime: szóltam magamhoz: „van mégis egy szív, mely azt mondja, hogy mindene vagy: hogy szüksége van rád, mint a légre, melyet beszív. Látod: hogy nem egészen hasztalan még a te életed!”

Egy hét mulva Bándy pontosan megjelent. Soha nem láttam még ember-arcon ily élénk és megkapó kinyomatát a remény és kétség vegyületének. Ha nem hittem volna eddig

— „Nincs más segítség?” kérdezte folytatás nagy nyugtalanság között István főherceg. — Van! fogadják el fenséged Magyarország koronáját, s a helyzet rohamosan megváltozik. — Hajlandó volna-e erre az országgyűlés, szült ismét a kíváncsiság és habozás érzelmé ve-gyilekével István főherceg.

— „Biztosítom fenségedet, csak tegyen há-tározott ígéretet, hogy Szent-István koronáját el-fogadják, s huszonnégy óra múlva az országgyűlés egy küldöttsége lesz itt, hogy a nemzet nevében hivatalosan felajánlja azt.”

István főherceg sebes bosszu léptékek járt le és fel, láthatólag meglepetve és izgatottan gon-dolkozva. Majd Kossuth előtt megállt, s vontatol-tan kérdezte:

— „De hát a törvényes öröklési rend?”

— „Fenség, öröklési törvényeiben csak ar-ra kötelezte magát az ország, hogy a Hab-burg-Lothringeni ház tagját ismeri el királyául, de nincs olyan törvény, mely arra kötelezné Magyar-országot, hogy egy . . . fogadjon el törvényes uralkodóját.”

— „Igaz, igaz!” szült pillanatnyilag felvi-dámulva, s a történeti célzásnak nyilvános értelmét helyeselve István főherceg.

Ismét járt fel és alá, gondolkodott. Egyszer-re oda fordult Kossuthhoz:

— „Nem lehet, nem szabad tennem. Atyám, a ki megértette az eseményeket, halálos ágyán esketet meg, hogy nem fogadom el a magyar koronát, ha azt fel fogják ajánlani. Megtartom eskümet.”

— „Tisztelem fenséged érzelmeit, vetett vő-get Kossuth a beszélgetésnek, — annyit azonban megjegyzett, hogy erős elhatározással sok szerencsét-lenségnek v-hette volna elejét.”

Ebbeli visszaemlékezésének bevezetése előtt, akkori mondásának megerősítésül, így szöit Kos-suth: „Valóban ez szerencsés fordulatot ké-peztetett volna politikánkban. — Európa ugyan-azon ház megkoronázott tagja ellen nem en-gedte volna betörni a muszka hadakat. — Az intervenció elvének mi adtuk meg első ízben az árát.”

Az epizód elbeszélésének befejezéséül fölem-líté még Kossuth, hogy midőn utolsó találkozá-sukkor István főherceg bucsúzásra fogta a „dol-got, mint a ki tudja, hogy végkép távozik, meg-szorítá Kossuth kezét, majd megölelte és fudo-lkolva mondá: „Isten áldja meg, ki tudja, látják-e egymást.” És földoklása könybe csapott át; sirt, mint a gyermek, ki a szülői háztól távozik.

Nem is látták többé egymást.

— A reakció Poreszországban. Bismarck herceg formászerűen szakított a libe-ralismussal. Régi híveihez tér vissza s a nagy fordulat a minisztérium összehívásában is praeg-nans kifejezést fog nyerni. Hobrecht pénzügymin-iszteren kívül, a kulturharoz megtestesítője dr. Falk kultuszminister és dr. Friedenthal földmive-lési miniszter is beadták lemondásukat. A válság hire június 30-án délután terjedt el Berlin poli-tikai körökben s ott rendkívüli izgatottságot kel-tett. A mi különösen a kultuszminiszter tétl-eletét, kinek visszalépése első rangú politikai ese-mény, közvetlen oka az, hogy az udvari párt nak — a miniszter legkiválóbb ellenségeinek — sikerült a főszíni tagjai kinevezésénél e kineve-zések élet közvetlenül a miniszter ellen irányoz-ni. Minthogy a klerikális párt a parlamentben is döntő pártát emeltetett, s a néklük, hogy el-lenmondásra találva, egyházi politikai feltételeit a pénzügyi tárgyalásokkal szövi össze: a kultusz-miniszter állása egészen a levegőn függőnek látszott. Hogy Falk e helyzetnek véget vetett, az magától értetődik egy ifjúnál, ki oly történeti állást foglalt el, mint ő. Bárom pontból: a pénzü-gypolitikai, az agráriusból s az egyházi politi-kaiból törtek rést a fennálló állapotokon. A távo-zott bárom miniszter mindegyike a reá bizott in-tézmények védelmében esett el. A klerikál con-servatív kiegyezés valószínűleg rövid idő alatt eg-szen kész lesz.

— Az osztrák választási mozgalmakról. Tegnap Csehszág, Felső Ausztria és Krajna nagybírtokosai választanak. Mint Prágából sür-gőzik, a feudal nemességnek tegnap két óráig tartó értekezlete volt Thun Frigyes grófnál. A megjelentek egyrésze demonstrált a feltétel nél-küli reichsrath-i lépés ellen. Rieger nem volt je-len. Felső Ausztriában a conservatív nagyhírto-kosok a liberálisokkal úgy akartak meggyezni, hogy a két liberális s egy conservatív képviselő választassék. E kompromissumot a liberálisok el-fogadtatának találták. Krajnában sem létesült kompromissum e két párt között. Itt a liberálisok Schwagerl utvári tanácsost és Deschnant, a con-servatívok Windischgrätz herceget és Horst min-isztert candidáltak. Lembergől jelenik, hogy ott a nagybírtokosok kevés kivétellel mind con-servativeket candidáltak.

— Miniszterválság osztrák szomszédai-nknál. Az osztrák reichsrath-választások gyorsan éreztetik hatásukat. O Felsőleg legkésőbb a jövő héti elején tér vissza Bécsbe Ischlből s akkor az egész osztrák kormány benyújtja lemondását. A kormány a lemondásához azokat kéri meg, hogy a kormány O Felsőleg az ügyet gyorsan méltó-zóan elintézzék, hogy az új kormánynek ideje

legyen a reichsrath elé terjesztendő javaslatokkal elkészülni. Nem kétkednek benne, hogy a lemon-dás elfogadtatik és Taaffe megbízást nyer új kor-mány alakítására. A Stremayer-kabinetből Glaser, Pretis és Chlumeczyk végkép visszalépnek s az új kombinációba nem vonatnak be. Gr. Mannsfeld kereskedelmi miniszterrel ugyanezt állítják. A mi-niszterium többi tagjainak magatartása kétséges; de nem bizonyos az sem, hogy a megmaradásra felhivatnak e?

Lapszemle.

Az „Ellenőz” szerint dr. Rechbauer be-szédének tulnyomó részét a magyar suprematia megbuktatására vonatkozó elmékedéseknek szen-telte. Hja, az a magyar suprematia! Ez oka mindennek, még tán az alkotmányos párt tönk-rejtésének is. Ha egyszer a magyar suprematia megbukik, akkor lesz csak jó dolga Ausztriá-nak. Mert hát most Magyarország a vezető. Magyarország uralkodik. Az történi, a mit Magyarország akar és mindez elmarad, a minek Magyarország ellene van. A közgazdasági ki-egyezés Magyarországnak minden vágyát telje-sítette. Ausztria Magyarország gyarmatává lett. A boszniai occupatiót is Magyarországtól tervezte, hajtotta végre és Ausztriát, a vazallust kény-szerítette, hogy az anyaország számára új tar-tományokat segítsen szerezni. De hát azt hiszi dr. Rechbauer, hogy ez a reform megoldóni — ha csakugyan fennáll — a magyar supre-matiát. Magyarország mindig tulsúlyban lesz Ausztria felett abban, hogy egységes akarattal, mint egy ember lép fel mindenkor, valahány-szor Ausztriával, mint állam állammal fog érint-kezni. S Ausztria az egységnek ez alakját soha sem lesz képes feltüntetni, bármint reformálja is delegatiójának választását. Ha van Magyar-országnak följénye Ausztria felett, ez bizonyára nagyobb politikai érettségéből, nagyobb foku-parlamentari iskolázottságából, finomabb politikai tapintatából, s nagyobb szabadság-szeretéből áll. Azért jó lesz önöknek felhagyni a magyar és dualismus elleni támadásokkal; mert majd azt kell mondanunk: Ments meg isten bennün-keket az alkotmány és szabadság barátaitól; el-lenségeivel majd elbánunk magunk. És önök jól tudják, hogy midőn a jelen pillanatban mondjuk ezt, ennek sulya van.

Az „Egyetértés” szerint nyolcz év alatt nagy dolgok történtek; Andrassy és Tisza akként csinálták a külpolitikát, a miként azt a katonai párt, a föderalisták és a szláv politikusok akar-ták. Muszka szövetséggel és occupációkkal. És most e politikusok azt mondják: mégis csak jobb lesz, ha azt mi magunk csináljuk és nem bizzuk Ausztriában csak a németekre s Magyarorszá-on csak a magyarokra. Ez az értelme az Ausztriá-ban most folyó választásoknak a föderalisticus, feudális, ultramontán, conservatív és szláv poli-ticusok győzelmeinek s az ugynevezett alkotmány-bú szabadelvű párt bukásának. Ez a szláv poli-tikusok harmadik a nagy próbája. — Mi-re jutnak el: ma még senki sem tudja. Bölc-s mérséklettel csinálják-e dolgaikat vagy rohamo-san nyulnak a zsákmány után: nem lehet előre megmondani. — Nekünk az ugynevezett alkot-mányhűek bukásán nincs okunk sajnálkozni, az egész mostani rendszer bukásától nincs okunk rettegni.

A „Közvélemény” szerint a feudális cseh nemességgel létrehozott egység és a nem-zetiségekkel való benső barátkozás meghozta a maga gyümölcsét. Taaffe gr. a nagy osztrák reformator, ma már a jövő embere; háta mögött áll egy erős conservatív párt, csehekkel, lengye-lekkel, morvakkal, klerikálisokkal, feudálisokkal, egyszóval oly elemekből összealkotva, a melyek-kei egy modern Catilina megrázhathja a dualisti-cus épület legfőbb oszlopait. Az igaz, hogy szép társaság. Nem lesz többé Ausztria, hanem lesz „osztrák kormány”, egy oly osztrák kormány, mely elmondhatja, hogy „az állam én vagyok” s diadalt ühet a leírázott szabad államiság romjai fölött. — Így fog visszatérni az egykori osztrák reakció a parlamentarismus tőzjájában. Az osztrák conservatívok s különösen a feudális nemesség Andrassy gróf külügyminiszter megbuktatásá-val akarják elkezdni a föltorgatást. És Andras-sy gr. állása mai napság sokkal jobban meg van ingatva a noviházai baklövés óta, hogysem so-káig ki tűnő állani a belső áskálódásokat. A ki-sérlet pedig mindenesetre a delegatiókban fog megtörténni, mert a dualisticus államrendben a külügyminiszternek oly kiűdős állása van, hogy azt közvetlen parlamenti uton még csak megköze-líteni sem lehetséges. A külügyminiszter bukásá-val aztán — úgy vélik, — szabad lesz a térség. Tisza és Andrassy maguk ideáték föl e ve-szedelmet, midőn eszeve-zt politikájuk gyöke-reit kitépték a parlamentarismus talajából, s pél-dát mutattak Taaffe grófnak, hogy miképen le-het egy alkotmányos államban önálló politikát űzni a kormányoknak.

A „Független Hírlap” szerint az idő-pont, a melyben Battenberg herceg Bulgáriába érkezik, európai szempontból nem épen szerencsés. Auglia figyelme másfelé összpontosul. Ausztria-Magyarország diplomatiája pedig szinte egyéb dol-gokkal tépelődik. Azt Egyiptom foglalkoztatja, ez Novi Bazár és Albánia ellen cizbelődik; a bolgár fejedelem körül csak egy hatalom somfordál Orosz-

ország . . . A nap, amelyen Battenberg herceg a szultántól átveszi a megerősítési okmányt, ismét egy o y stádium a balkánfélszigeti átalakulásban. A bolgároknak és fejedelmeknek e forduló, az el-ső ölekezés után mindenesetre tanácsos lenne meg-maradni az „új világ”-ban a józan magatartás utján, de ha kirugnak, tartunk tőle, nem lesz a ki üstökön ragadja és visszaülteti őket az „ál-lóba” . . . abba a székebe, a hol a gyermeket ál-dogálni tanítják.

Napoleon Lajos végrendelete.

A „Gaulois” jun. 2-diki száma közli a zu-luföldön eles-tt Napoleon Lajos herceg végren-deletét és kezekedik annak hitelességéről. A vég-rendelet így hangzik:

Kelt Camden Place (Chislehurst) 1879. évi febr. 26.

Ez az én végrendeletem.

„1. Római és apostoli katolikus vallásban halok meg, melyben születtem.”

„2. Kívánom, hogy hullám atyámé mellé helyeztessék, elvárva, hogy mind a kettő oda vi-tessék át, hol házuk alapítója nyugszik, a fran-czia népnél, melyet, mint ő, annyira szeretünk.”

„3. Vég gondolatom a hazámért lesz, ezért szeretnék meghalni.

„4. Remélem, hogy anyám, ha többé nem létezik, meg fog emlékezni rólam, valamint én is szeretettel emlékezem róla végperczemig.

„5. Kívánom, hogy meghitt barátom, cseléd-im és azon úgy párthívei, melyet képviseltek, legyenek meggyőződve, hogy hálám irányukba csak élettemmel fog megszűnni.

„6. Legnagyobb háláértelme fogok meghal-ni ő felsége az angol királytól iránt, valamint egész családjá és azon ország iránt is, hol 8 év leforgása alatt oly szívólyes vendégszeretettel fo-gadtattam.”

„Szeretett anyámat jelölöm ki általános örö-kösömnek és rá bízom, hogy

(Itt következnek a részletes hagyatékok.)

P őt végrendelet.

„Nincs szükségem anyámnak ajánlani, hogy semmit se mulasszon el és nagybátyám és atyám emlékei megővására. Kérem őt, emlékezzék meg arról, hogy még léteznek Bonaparték, addig a császári ügynek mindig lesznek képviselői. A kö-telességek, melyekkel házuk az országnak tarto-zik, halálommal nem enyésznek el; ha meghalok, a feladat, hogy I. Napoleon és III. Napoleon mis-sióját folytatni Napoleon herceg legidősebb fiát il-leti és remélem, hogy szeretett anyám őt egész erejével támogatandja és nekünk, kik nem léte-zünk többé szeretetűnek ezen utolsó és legnagyobb bizonyítékát fogja adni.

„Napoleon.”

Az erdélyi részek háziipara.

A „Közp. házi-ipar egyeslet” a jelen év ele-jén megkezdte a földmívelés ipa s keresk. ügyi miniszteriumot, hogy szölitná fel az ipar s keresk. kamarákat, a házi-iparcsikkék gyűjtéséhez kellő adatok s utmutatások beszoigáltatása iránt.

Ezen kérelem következtében az említett mi-nisterium a következő körlevelet intézte, vala-mennyi ipar keresk. kamarához: A központi házi-ipar egyesület a fővárosban egy árucarnekné mi-előbbi berendezését és megnyitását tervezi azon czélból, hogy abban az ország különböző vidékein a nép, továbbá a különböző iskolák és tanműhelyek-ben a tanulók által készített házi-iparcsikkék mel-nél tömegesebben elárusíttassanak, így ezen ipari tevékenység gyorsabbán átalánosodhat legyen, termé-kei az iparverseny szempontjából is, minél nagyobb jelentőségre emelkedjenek.

E végből biztos tájékozottság nyerése szem-pontjából az egyesület azon kérelemmel járult hozzá, hogy részletes kimutatást állítsanak össze arról, mikép az ország különböző vidékein a nép által mily iparcsikkék, az egyes iparcsikkék mily választékban, azaz hány minta és mért-szerint, és mily mennyiségben készítettnek, mily mennyiség bucsájtathatók az egyesület rendelkezésére árucarneknak való elárusítás végett bizo-nyos időszakokban pl. egy, két vagy három hóna-posként?

Felhívom ennél fogva a kamarát, hogy az egyesület által kitűzött üdvös cél érdekében a kívánt adatokat terület köréből lehetőleg gyorsab-ban szerezzék be s azokat hozzám terjessze fel.

Intézkedett az említett miniszterium, hogy a pozsonyi, kassai, sepsi-szent-györgyi és kolozsvári házi-ipar rt és iparos szakoktatást terjesztő egye-sültek az általuk létesített tanműhelyeket illető-leg hason közléseket tegyenek.

Az említett helyeken a házi-ipar más ága-zatai nem üzetnek nagy mérvben. Legelőtér-nyebb a lenvászón készítés, melylyel a nők csak télen át foglalkoznak. Megemlítendő még, hogy Hosszúfaluban a felső népiiskolák a fafaragás tanították; a növendékek finom műfaragásokat is visznek véghez, s megrendelés után számos cik-keket adhatnak az árucarneknak.

Brassó megye alsó részében, főkép Mogyo-róson, (Nuss-bach a szalmakalap készítés oly je-lentékeny házi-ipar, mely a kereskedelmi kivitel-re is alkalmas lenne. Más helyiségekben a kender és lenfonás fordul elő, de csak csekély mennyi-

ségben. Főkép a kender termeltetik fonás végett. A kenderáztatásban a nők néha éjjeli 1—2 óra-ker is rakogajják a kővéket, hogy az erjesztés rendin menjen. Őszi napokban történik a kiszé-dés, kiöblítés, szárítás, törés, tilolás stb. Télben pedig a mikor a marhák körül nincs dolog, még a férfiak is hozzá látnak a gerebeneléshez és fo-násához. A fonalak részint erős lugba áztatva s így fehérítve, részint fehérítve szövetnek meg-önszerű szövészekeken, a nők által. Néha a fi-nomabb láncfonalokhoz gyapotfonalat vesznek bél-fonalnak. A gyapotfonalakat Brassóban a keresk-edőkől veszik. A szövést, a takácsmunkát a nők végzik; és pedig tavaszkor a káposzta ültetés s zöldszed termelési munkák előtt. A vastag kender vászonból gabonás zsákok, a len és vékonyabb ken-dervászonból pedig feőnemtek, abroszok, lepedők stb. készítettnek. Az itt a szokás, hogy husvéti és pünkösdi ünnepeken, a család minden tagja, zót a cselédék is, új vászonruhákba öltözköljenek s így saját készítményeiket nagyrészt maguk el-hordják. Nagyobb gazdaságokban a kőzből köte-leket s madzagokat fonnak.

A kereskedelmi és iparkamarák közül a sop-roni kamara e tárgyban már válaszólván; felte-rjesztésében előadja, hogy terület-körén a házi-ipar egyszerűen a legközönségesebb hánacs, szal-ma és vessző fonatokra, valamint famunkákra; jelesül: teknők, taligák, lapátok, szénabányó-villák stb., szóval mind oly tárgyak előállítására szorítkozik, melyek csak a háztartásban és gaz-daságban használni szoktak.

Terjedelmeseb tudósításokat hoz a brassói ipar- s kereskedelmi kamara, melyből ezen kama-ra organuma a Bött. für. Hand und Gew. in Sieb.” nyomán kiemeljük a következőket:

Hosszúfal, Csernátfal, Törkös és Bácsfalú községekben, kézi fűszél fűszél gyalpiból, kézi fonás és szövés után készítettnek az u. n. bali-na-posztók (szürposztó, abaposztó) különféle mi-nőségben, kizárólag román nők által, oly nagy mennyiségben, hogy nemcsak a helybeli negymérv-ű fogyasztást fedezik, hanem jelentékeny men-nyiségű kőszetet küldenek Magyarországra. A gyalpút az itteni nyereség-gazdák nyájai szöigáltat-ják, mely nyájak azonban Romániában és Bessa-rábiába járnak legelőre. A szövetek durvák, de tartósak; rendszeren 18 hüv. szélességben rövid rőffel mérve 50—80 kron adnak. Színök fehér vagy barna. Jelenleg azonban ezen iparűzet fenn-akadást szenved, mert a nyersgyapjú behozatala el van tiltva és pedig már két év óta, úgy hogy a készletek is végkép elfogyván, a házi-iparosok nagy szükségét szenvednek, a gyalpűhiány miatt. Viszont mikor van elég gyapjú, a fonás szövés egész éven át tart. Sajnos, hogy csupán ödonsze-rű köteleken szöszköztek, melyek által a mosta-ni izletnek nem lehet eleget tenni. Készítettnek pokróczok, ágytakarók is, de csak kisebb mennyi-ségben. A nevezett helyiségekben, az ottani szür-szabók évenként 9—10 ezernyi darab felsőruhát készítenek „Za buu” (Zubbony, román népiöltözék vastag posztóból), melynek Romániában van a fő-piacza. Ezek darabja 5—7 frank; miből a készí-tés (munka) díja 80—90 kr.

Az említett vidéken készült vásznak ugyan erősek, mert a fonalat jó erősen megcsodorják, szövéskor pedig süttlen egymáshoz verik a nők, hanem középsőszűrt eladva keveset érnek, úgy hogy a fonásért rőfje után alig esnek 4 kr. A nyere-ség tehát főkép abból áll, hogy az illetők maguk szükségét fedezik vele. S az is nyereség, hogy télen át 8—10—12 ny egy-egy fonókában együtt jól mulat. A fonókához lámpát s fűtött szobát a nők sorjában adnak. Legutoljára husvét har-madnapján jönnek össze — ekkor már rokka nél-kül, csupán társalgás kedvéért.

Rosenau, Neustadt és Wolkendorf helyiségek-ben a román nők az év nagyrészen á foglalkoznak a gyalpuneműk fonásával. Ebből készítik a szür-posztókat (abaposztó); halinac. Foglalkoznak to-vábbá a len- s kenderneműk előkészítésével és fonásával. A vásznakat rendszeren vegyesfonalból készítik u. m. len- és kender- vagy len- és gya-pottonal, melyet kézen vesznek. A vásznak egy-része fehérítve, másrésze fehérítve adatik keresk-edésbe. Legtöbb finom lenszövetet készítenek a szász nők télen át, de csak saját használatukra. A szövést takácsmesterek végzik; kik azonban szintén csak télen át takácskodnak; mert a nyár-szakon földmíveléssel s kertészettel foglalkoznak. Vannak házi-iparosok, kik fő- s más esztergamun-kákat végeznek, de csakis megrendelésre, a hely-beli szükséglet fedezése végett. — Főkép a szá-szoz gazdaságban s háztartásban érvényes még azon elv, hogy középsőszűrt másoktól misze ve-gyenek, hanem amit csak lehet maguk készí-ték el.

A románok pedig azért iparosok, mert ke-vezebb földjük van s így a házi-ipar után szerez-nék némi jövedelmet. A románok örömet tarta-nak juhokat s a halinacnak való gyalpú ezekről körül elő. Természetnek lent és kender is házi-iparcsözlakra, s ezek különféle munkáit egész a vásárra vitelig magok végzik. Az e vidéken ké-szített szürposztók azonban csak másodrendűek azokhoz képszt, melyek a szász Héthelységben készítettnek. Az e vidéken készített posztó da-rabok hossza 16—32 méter, szélessége 0.55 méter. Csupán az említett 3 faluban. (Rosenau, Neus-tadt, Wolkendorf) 300—400 darab készűl évenként. A szürposztó munkákkal ugyanis azon nők, kik-

nek férjeik nem földmívelők (hanem rendszeren Ro-mániában szöigálnak) egész éven át foglalkoznak. Vászón szöveteiből szintén 300—400 darab vagy „vég” kerül ki ezen házi-parosoktól, s vagy fehérítve, vagy fehérítlen állapotban vitetik vására. A szürposz-tók egyrészből a férfiak nadrágot, felöltőt és szűrt készítenek, mintszintén a vászonneműekből is fe-deztetik előbb a házi szűkséig. A szürposztót és vásznat azonban a közel s távolabbi kereskedők is szivesen megvásárolják s főkép Oláhország szá-mára árusítják el. Ezen posztók ára métereuként 64—68 kr. (Megjegyzendő azonban, hogy a poszt-ó kallózatlan levén, nagyon össze megy 20—25 % elveszti, ha beáztatják.) A vásznak méterje 25—30 kr.

(Folyt. köv.)

Felhívás.

Az alulírott kereskedelmi és ipar-kamara ezennel közhírré teszi, miszerint f. évi és hó 24-én tartott teljes ülésében hozott határozat folytán egy vasutügyi felszólamlási és értesí-tési hivatalt állít fel, mely működését f. évi július hó 1-én tényleg meg is kezdi. Ezen hiva-tal a kamarai helyiségben lesz elhelyezve és ott a délelőtti hivatalos órák alatt, azaz 9-től 12-ig minden a vasut ügyét érdeklőleg kívánt felvil-gosítás díjtalanul megadatik. A felszólamlási és értesítési hivatal feladata leendő egyrészt a vasuti fuvarleveleket felülvizsgálni, a vasutaktól neólán illetéktelenül beszedett díjtöbbleteket visszaköve-telni és az illető fél javára beszedni, másrészt pedig hivatását képezendi a tisztelt közönségnek minden nemü vasuti ügyben, jelesül a szállítá-ná nyomon utirányának kijelölése, taritatételek, vámk-ezés és a szállítási idő átbágása esstén követen-dő eljárás tekintetében tanácsot adni, úgy szintén az árúknak egészen vagy részben elveszésénél, valamint általán minden oly esetben, midőn a felek magukat a vasut által megkárosítottaknak vélik, közbenjárólag segélyére lenni és az egyes vasutaknál netán tapasztalt vizsátságok megszü-n-tetésére törekedni. Minden egyes fuvarlevél felülvizsgálásért az aradi kamara területében lakó kam. illetéket fizetők felek által egy krajczár díj lesz fizetendő, ezenkívül a visszakövetelt és tény-leg visszatérített díjtöbbletből 15%-ot fog levonani. Más kamarai kerületben lakó felek valamint az aradi kam. kerület nem illeték-köteles lakosai minden egyes fuvarlevél felülvizsgálásért két krajczárt, ugyisntén a visszakövetelt és utalvá-nyozott díjtöbbletből 20%-ot fizetnek.

A kimutatott szállítási díjtöbbletnek a vas-utak részéről utalványozása után a felek azonnal értesítettni fognak és a felek a visszatérített ö-z-szeget a levelezési költség és fentebb érintett százálek levonása mellett az alulírott kamaránál fölvehetik.

Felhívjuk ennél fogva a t. közönséget, kü-löndösen pedig az érdekelte kereskedő és iparos kö-röket, miszerint a kamara kebelében felállított vasutügyi felszólamlási és értesítési hivatal te-vékenységet minél gyakrabban vegyék igénybe, megjegyezvén, hogy a felülvizsgálandó fuvar-levelek vagy személyesen hozandók fel a kamarai irodába, vagy bérmentesített levélben a felülviz-sgálásért járó 1 esetben 2 krnyi díjnak késpénzben vagy levél-bélyegben csatolása mellett is be-küldhetők.

Arad, 1879. évi június hó 26.

Az aradi kereskedelmi és iparkamara:

Deutsch Bernát, s. k.,

elnök.

Dr. Gaal Jenő s. k.,

títkár.

Irodalom és művészet.

— A történelmi társulat tegnapi délu-tán Pulszky Ferencz elnöke alatt ülést tartott, melyre Szilágyi Sándor titkár 15 új évdiás tagot jelentett be. Bemutatja ezután Margitay Gábor marosvásárhelyi építész-mérnök egy levelét, melyben az a társulat figyelmét a Dillmon marosvásárhelyi lakos birtokában levő régészeti tárgyakra hívja fel. Ezek között van mintegy 18 drb diploma cyril betűkkel írva, melyek az 1450—1470. évekből valók s melyek tartalmát eddig még senkinek sem sikerült megmagyarázni. Mar-gittay, Dyllmon ur nevében meghívja a társulatot ez okmányoknak legközelebbi kirándulása alkalmá-val leendő megtekintésére. A társulat e meghívást köszönettel fogadja. — A társulat kirándulására nézve a titkár a következő programot mutatja be: Az összejövetel augusztus 20-án este történik, a midőn az utazás módzatai fognak megállapí-tatni. 21-én lesz az indulás. 22-én megérkezés V á s á r h e l y e. 23-án ugyanott az ünnepélyes nagygyűlés, melyen I p o l y i Arnold tartja a meg-nyitó beszédet és Szabó Károly tag Balassa Bá-lintnak legújabban fölfedezett költeményeiről fog értekezni. Itt alakítatnak meg továbbá a bizott-ságok is. Augusztus 30-án lesz a zárülés S e g e s v á r o t t, melyen a zárbeszédet a társulat elnöke fogja tartani. Innét a társulat a székyei egy-l-tnek szeptember 1-én Csik-szeredán tartandó nagygyű-lésére indul s több közeli kirándulások után ut-ját hazafelé veszi. — A kirándulásra eddig mint-egy 60-an — tulnyomólag férfiak — jelent-keztek. — Az üléssel véget ért.

